

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελις
Πρόλογος.....	ε'
Πίναξ κυριωτέρων συμβόλων	ιγ'
Πίναξ φυσικῶν σταθερῶν	ιε'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ I

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Φυσικαὶ μακροσκοπικαὶ θεωρίαι	1
1.2. Θερμοδυναμικὸν σύστημα	4
1.3. Θερμοδυναμικὴ ἴσορροπία	7
1.4. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ κλασσικῆς θερμοδυναμικῆς	8
1.5. Ὁρισμοὶ	11

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ II

Ο ΜΗΔΕΝΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ

2.1. Τοιχώματα καὶ διαχωρίσματα	14
2.2. Θερμικὴ ἀμοιβαία ἴσορροπία	16
2.3. Μηδενικὸς νόμος. Θερμοκρασία	18
2.4. Θερμόμετρα	24
2.5. Θερμομετρικαὶ κλίμακες	25

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΡΜΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ

3.1. Ἔργον	30
3.2. Ὁ πρῶτος νόμος	33
3.3. Ἐσωτερικὴ ἐνέργεια	35
3.4. Θερμότης	39
3.5. Στατικαὶ καὶ ἀντιστρεπταὶ διεργασίαι	44
3.6. Ἐνθαλπία	53
3.7. Θερμοχωρητικότης	56
3.8. Ἰδανικὸν ἄεριον	58

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΝΟΜΟΣ

4.1.	Eίσαγωγή	67
4.2.	Άρχη Carnot - Kelvin - Clausius	71
4.3.	Άρχη Καραθεοδωρή	83
4.4.	Πρώτος και δεύτερος νόμος διὰ κλειστά συστήματα	100
4.5.	Πειραματικός προσδιορισμός τῶν συναρτήσεων U, S και T.	102
4.6.	Μέτρησις ἔξισθως χαμηλῶν θερμοκρασιῶν	108

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

5.1.	Θεμελιώδης ἔξισθωσις εἰς ἐνεργειακήν ἀπεικόνισιν	111
5.2.	Θεμελιώδης ἔξισθωσις εἰς ἐντροπικήν ἀπεικόνισιν	113
5.3.	Θεμελιώδεις ἔξισθωσις ἐκ μετασχηματισμοῦ Legendre	114
5.4.	Σχέσεις μεταξὺ ἔργου καὶ μεταβολῶν εἰς τὰς συναρτήσεις U, H, F καὶ G.	118
5.5.	Σχέσεις Maxwell	121
5.6.	Ἐξάρτησις τῶν θερμοδυναμικῶν συναρτήσεων ἐκ τῶν μεταβλητῶν P, T καὶ V, T.	122
5.7.	Σχέσεις μεταξὺ C _P καὶ C _V	126
5.8.	Ἐξισώσεις Gibbs - Helmholtz	127

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI

ΓΕΝΙΚΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΣ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

6.1.	Άρχη ἐντροπικοῦ μεγίστου	130
6.2.	Άρχη ἐνεργειακοῦ ἐλαχίστου	137
6.3.	Άρχαι ἐλαχίστου εἰς τὰς θεμελιώδεις συναρτήσεις H, F καὶ G.	140
6.4.	Συνθήκη θερμικῆς ισορροπίας	145
6.5.	Συνθήκη μηχανικῆς ισορροπίας	147
6.6.	Γενικαὶ συνθῆκαι εὐσταθείας	149
6.7.	Θερμικὴ καὶ ὑδροστατικὴ εὐστάθεια	152

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII

ΑΝΟΪΚΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

7.1.	Γενίκευσις τοῦ δευτέρου νόμου. Χημικὸν δυναμικόν	156
7.2.	Συνθῆκαι ισορροπίας συνθέτων συστημάτων ἐξ ἀνοικτῶν φάσεων	163
7.3.	Σχέσεις Maxwell εἰς ἀνοικτάς φάσεις	165

7. 4.	Γραμμομοριακά κλάσματα	166
7. 5.	'Εξισώσεις Euler και Gibbs - Duhem	167
7. 6.	'Ισορροπία έτερογενούς συστήματος	171
7. 7.	Χημική ίσορροπία	177
7. 8.	Κανόνων τῶν φάσεων	186
7. 9.	Μέσαι και μερικαι γραμμομοριακαι ιδιότητες	190
7.10.	Μεταβληται συνθέσεως	196

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VIII

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΝΟΜΟΣ

8.1.	Θεώρημα Nernst	199
8.2.	'Αρχὴ Thomsen - Berthelot	206
8.3.	'Αρχὴ τοῦ ἀνεφίκτου τοῦ ἀπολύτου μηδενὸς	207
8.4.	'Αρνητικαι θερμοκρασίαι	210

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IX

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΞ ΕΝΟΣ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΥ

9. 1.	Καταστατικαι ἔξισώσεις πραγματικῶν ἀερίων	213
9. 2.	'Η ἐτερογενῆς περιοχὴ και τὸ κρίσιμον σημεῖον	219
9. 3.	'Η ὑπόθεσις συνεχείας τῆς καταστάσεως τῶν ρευστῶν και αἱ συνθῆκαι εὐσταθείας ταῦτης	221
9. 4.	'Ανηγμέναι καταστατικαι ἔξισώσεις και ἡ ἀρχὴ τῶν ἀντιστοίχων καταστάσεων	228
9. 5.	Θερμοδυναμικαι συναρτήσεις ἀερίων	232
9. 6.	'Η συνάρτησις τῆς πτητικότητος και τὸ χημικὸν δυναμικὸν πραγματικῶν ἀερίων	240
9. 7.	Θερμοδυναμικαι συναρτήσεις συμπεπυκνωμένων φάσεων	246
9. 8.	Φαινόμενον Joule - Thomson	250
9. 9.	'Ισορροπία μεταξὺ δύο φάσεων. 'Εξισώσις Clapeyron	261
9.10.	Τριπλον σημεῖον. Διαγράμματα φάσεων	266
9.11.	'Ισορροπία μεταξὺ δύο φάσεων ὑπὸ διάφορον πίεσιν	270
9.12.	Θερμοχωρητικότητες δύο ἐν ίσορροπίᾳ φάσεων	273
9.13.	'Εξάρτησις τῶν θερμοτήτων ἔξατμίσεως και τήξεως ἐκ τῆς θερμοκρασίας	276
9.14.	'Εξισώσεις τάσεως ἀτμῶν	279
9.15.	'Η ἀρχὴ τῶν ἀντιστοίχων καταστάσεων εἰς διφασικὸν σύστημα	281
9.16.	Φασικαι μεταβάσεις ἀνωτέρας τάξεως	285

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ X

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚ ΔΥΟ "Η ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΩΝ

10.1.	Γενικὰ	290
10.2.	'Ιδιότητες μίξεως ἡ διαλύσεως	292
10.3.	Μίγματα ἀερίων	298

10. 4. Διαλύματα	311
10. 5. Ίδανικά διαλύματα	313
10. 6. Ίδανικά άραιά διαλύματα	317
10. 7. Πραγματικά διαλύματα. Συντελεσταί ένεργότητος	320
10. 8. Ωσμωτικοί συντελεσταί διαλύτου	326
10. 9. Σχέσεις μεταξύ συντελεστών ένεργότητος και ωσμωτικῶν	328
10.10. Θερμοδυναμικαὶ ίδιοτητες πραγματικῶν διαλυμάτων	331
10.11. Πρόσθετοι θερμοδυναμικαὶ συναρτήσεις	333
10.12. Κρίσιμος διάλυσις	334
10.13. Αναλυτικαὶ ἔξισθεις τῶν προσθέτων συναρτήσεων	336
10.14. Συμμετρικὰ διαλύματα	338
10.15. Ἀπλᾶ διαλύματα	340
10.16. Μή συμμετρικά διαλύματα	346
10.17. Ἀθερμικὰ διαλύματα	347
10.18. Ισορροπία μεταξὺ ύγρας καὶ ἀερίου φάσεως	350
10.19. Ἐξίσωσις Duhem - Margules. Ἐλεγχος πειραματικῶν δεδομένων μετρήσεων τάσεως ἀτμῶν	358
10.20. Ἀξεοτροπικαὶ καταστάσεις	363
10.21. Ισορροπία μεταξὺ ύγρας καὶ στερεᾶς φάσεως	367
10.22. Ισορροπία κατανομῆς μεταξὺ δύο διαλυτῶν	374
10.23. Ωσμωτικὴ ισορροπία	375

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XI

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΚ ΧΗΜΙΚΩΣ ΑΝΤΙΔΡΩΝΤΩΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΩΝ

11. 1. Ίδιοτητες ἀντιδράσεως	383
11. 2. Ἐνθαλπία ἀντιδράσεως	385
11. 3. Ἐνέργεια ἀντιδράσεως	391
11. 4. Σχέσεις μεταξύ τῶν ίδιοτήτων ἀντιδράσεως	393
11. 5. Ἡ σταθερὰ χημικῆς ισορροπίας καὶ δό νόμος δράσεως τῶν μαζῶν	395
11. 6. Χημικὴ ισορροπία εἰς ἀντιδράσεις ἀερίων	400
11. 7. Όμοιογενεῖς ἀντιδράσεις εἰς διαλύματα	408
11. 8. Ἀντιδράσεις μεταξὺ ἀερίων καὶ στερεῶν	411
11. 9. Ἀντιδράσεις μεταξὺ καθαρῶν στερεῶν ἢ ύγρῶν	412
11.10. Προσδιορισμὸς σταθερῶν ισορροπίας ἐκ θερμιδομετρικῶν δεδομένων	414

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XII

ΔΙΑΛΥΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ

12.1. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ ηλεκτρολυτῶν	418
12.2. Συντελεσταί ένεργότητος ιόντων	421
12.3. Κατανομὴ ηλεκτρολύτου μεταξὺ δύο διαλυτῶν	425
12.4. Γινόμενον διαλυτότητος ηλεκτρολύτου	428
12.5. Ωσμωτικὴ πίεσις, σημείον πήξεως καὶ σημείον ζέσεως	429

12.6. Σχέσις μεταξύ συντελεστῶν φ καὶ γι	430
12.7. Ὁ δριακὸς νόμος τῶν Debye καὶ Hückel	432
12.8. Χημικαὶ ἀντιδράσεις εἰς διαλύματα ἡλεκτρολυτῶν	444
12.9. Ὁξέα καὶ βάσεις	446

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XIII

ΗΛΕΚΤΡΟΧΗΜΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

13. 1. Ἡλεκτρικῶς φορτισμέναι φάσεις	451
13. 2. Συνθήκη ἡλεκτροχημικῆς ίσορροπίας	452
13. 3. Ἰσορροπία μεμβρανῶν διαλυμάτων ἡλεκτρολυτῶν	458
13. 4. Συνθῆκαι ἴσορροπίας γαλβανικῶν κυττάρων	463
13. 5. Σχέσεις μεταξύ ΗΕΔ καὶ ἴδιοτήτων χημικῆς ἀντιδράσεως	475
13. 6. Γαλβανικὰ κύτταρα ἄνευ μεταφορᾶς	478
13. 7. Μέτρησις τῆς προτύπου ΗΕΔ κυττάρου	479
13. 8. Πρότυπος ἡλεκτρεγερτικὴ δύναμις ἡμικυττάρου	485
13. 9. Γαλβανικὰ κύτταρα μετά μεταφορᾶς	488
13.10. Ὁρισμὸς καὶ κλῖμαξ pH	493

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XIV

ΜΕΣΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑΙ ΦΑΣΕΙΣ

14.1. Μηχανικαὶ ἴδιότητες μεσεπιφανείας	496
14.2. Σχηματισμὸς ρευστῆς φάσεως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἔτερας ρευστῆς φάσεως...	499
14.3. Θερμοδυναμικαὶ ἴδιότητες μεσεπιφανειῶν	503
14.4. Ἐμπειρικαὶ ἔξισώσεις ἔξαρτήσεως τῆς ἐπιφανειακῆς τάσεως ἀπό τὴν θερμοκρασίαν	513

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XV

ΠΕΔΙΟΝ ΒΑΡΥΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΦΥΓΟΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΕΔΙΟΝ

15.1. Συστήματα εἰς τὸ πεδίον βαρύτητος	515
15.2. Συστήματα εἰς φυγοκεντρικὸν πεδίον	522

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

Π.1. Θεωρήματα μερικῆς διαφορίσεως	524
Π.2. Τέλεια καὶ μὴ τέλεια διαφορικά	531
Π.3. Ὁμοιογενεῖς συναρτήσεις	534
Π.4. Μετασχηματισμὸς Legendre	535
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ	539